Actualisatie natuuronderzoek Markiezaten - De Terpen

Projectnummer 211201

21 juni 2022

Auteur

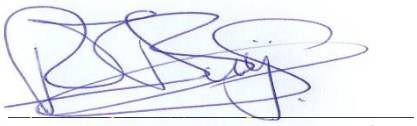
Ing. R.J. Buijs

Opdrachtgever

Gemeente Bergen op Zoom
Postbus 18028
4601 ZA Bergen op Zoom

BEC
Buijs Eco Consult B.V.
Adviseurs Ecologie

Colofon

Versie	Definitief
Projectnummer	211201
Datum	21 juni 2022
Titel	Actualisatie natuuronderzoek Markiezaten – De Terpen
Auteur	Ing. R.J. Buijs
Collegiale toetsing	Ing. S.J.M.P. Halters
Aantal pagina's (exclusief bijlagen)	37
Foto titelpagina	Plangebied
Opdrachtgever	Gemeente Bergen op Zoom Postbus 18028 4601 ZA Bergen op Zoom
Kenmerk opdrachtgever	-
Getekend voor vrijgave	Directeur Buijs Eco Consult B.V. Ing. R.J. Buijs
Paraaf voor vrijgave	

© Buijs Eco Consult B.V.
Niets uit dit rapport mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, microfilm, digitale reproductie of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Buijs Eco Consult B.V. Noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt, door een derde of voor enig ander werk of doel dan waarvoor het is vervaardigd.

Disclaimer
Buijs Eco Consult B.V. is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Buijs Eco Consult B.V.; opdrachtgever vrijwaart Buijs Eco Consult B.V. voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING 4
1.1 AANLEIDING 4
1.2 DOEL ONDERZOEK 5
1.3 LEESWIJZER 5
2. TOETSINGSKADER 6
2.1 INLEIDING 6
2.2 GEBIEDSBESCHERMING 6
2.3 NATUURNETWERK NEDERLAND 7
2.4 SOORTBESCHERMING 7
3. PROJECTBESCHRIJVING 11
3.1 HET PROJECT 11
3.2 LIGGING PROJECT 12
4. TOETSING GEBIEDSBESCHERMING, NATURA-2000 13
4.1 AANWIJZINGSBESLUIT 13
4.2 MARKIEZAAT 13
4.3 BRABANTSE WAL 16
4.4 VOORKOMEN AANGEWEZEN SOORTEN EN HABITATTYPEN 18
4.4.1. Ligging 18
4.4.2. Habitattypen 18
4.4.3. Habitatsoorten en vogels 18
4.5 EFFECTBEOORDELING 18
4.5.1 Inleiding 18
4.5.2 Effecten 18
4.6 CUMULATIE 21
4.7 CONCLUSIE TOETSING GEBIEDSBESCHERMING 21
5. NEE, TENZIJ TOETS NATUUR NETWERK NEDERLAND 22
5.1 NATUUR NETWERK NEDERLAND 22
5.2 EFFECTEN OP DE NATUUR NETWERK NEDERLAND 22
6. TOETSING SOORTBESCHERMING 23
6.1 BUREAUSTUDIE 24
6.2 RESULTATEN VELDBEZOEK 24
6.3 BIOTOPEN EN SOORTEN 28
6.4 WAARGENOMEN EN TE VERWACHTEN SOORTEN 28
6.5 TOETSING PROJECT AAN DE SOORTBESCHERMING WNB 30
6.5.1 Vogels 30
6.5.2 Zoogdieren 30
6.5.3 Amfibieën 32
6.5.4 Reptielen 32
6.5.5 Planten 32
6.5.6 Vleermuizen 32
6.5.7 Overig beschermde soorten 35
6.6 MITIGERENDE MAATREGELEN 35
6.7 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN 35
7. LITERATUUR 37

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Gemeente Bergen op Zoom is voornemens om 4 woonterpen te realiseren binnen het bouwproject de Markiezaten. In het verleden heeft er natuuronderzoek plaatsgevonden met de laatste actualisatie in 2016 (Clements, 2016) Om eventuele gevolgen voor soort- en gebiedsbescherming te bepalen heeft de gemeente Bergen op Zoom aan Buijs Eco Consult gevraagd een nieuwe actualisatie uit te voeren.

Figuur 1.1 getoetste bouwblokken Markiezaten – De Terpen (bron: Gemeente Bergen op Zoom)

1.2 Doel onderzoek

Het doel van deze voortoets is het vaststellen van mogelijke relaties tussen de voorgenomen ingreep (bouw woningen) en de instandhoudingsdoelstellingen in het Natura 2000-gebied Markiezaat en Brabantse Wal. Deze rapportage geeft uitsluitsel over de effecten en bepaald of een vergunning in het kader van de wet Natuurbescherming mogelijk is en of er effecten optreden op het Natuur Netwerk Nederland. Verder wordt stil gestaan bij het onderdeel soortbescherming (eveneens vallend per 1-1-2017 onder de wet Natuurbescherming).

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt een beschrijving gegeven van het huidige toetsingskader. Hoofdstuk 3 beschrijft het plangebied het projectvoornemen. Hoofdstuk 4 behandelt de toetsing gebiedsbescherming. Hoofdstuk 5 de Nee, tenzij toetsing NNN. Hoofdstuk 6 behandelt de toetsing soortbescherming. In hoofdstuk 7 is de geraadpleegde literatuur opgenomen.

2. Toetsingskader

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt een toelichting gegeven op het toetsingskader.

2.2 Gebiedsbescherming

Natura 2000

De Europese Vogelrichtlijn (1979) regelt de bescherming van leefgebieden van Europees bedreigde en kwetsbare vogelsoorten. Met de Europese Habitatrichtlijn (1992) worden Europese (half-) natuurlijke habitats en bedreigde en kwetsbare dier- (andere dan vogels) en plantensoorten beschermd. De Natura 2000-gebieden zijn de gebieden die zijn aangewezen als speciale beschermingszones (SBZ's) in het kader van de EU Vogel- en/of Habitatrichtlijn. Deze gebieden samen vormen het omvangrijke Europese netwerk Natura 2000. Het hoofddoel van Natura 2000 is het stoppen van de achteruitgang en de waarborging van de biodiversiteit in Europa.

Wet natuurbescherming

De Europese Vogel- en Habitatrichtlijn zijn in Wet natuurbescherming (Wnb) overgenomen. Vanuit de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn zijn belangrijke bepalingen overgenomen. Eén van die bepalingen is het afwegingskader, incl. compenserende maatregelen, zoals dat in artikel 6 van de Habitatrichtlijn staat. Het afwegingskader geeft aan op welke wijze besluitvorming plaats moet vinden voor plannen en projecten met mogelijke gevolgen voor beschermde natuurgebieden.

Binnen Nederland zijn er, in de periode 1986-2005, 79 belangrijke vogelgebieden als speciale beschermingszone (SBZ) van de Vogelrichtlijn aangewezen. In het kader van de Habitatrichtlijn zijn in 2003 141 gebieden aangemeld bij de Europese Commissie. Ongeveer 87% van het oppervlak van deze Habitatrichtlijngebieden heeft overlap met de gebieden die als Vogelrichtlijngebied zijn aangewezen. In Aanwijzingsbesluiten wordt door de minister van EZ de bescherming van de Natura 2000-gebieden juridisch vastgelegd. Centraal in de Aanwijzingsbesluiten staan de instandhoudingsdoelstellingen ten aanzien van leefgebieden, natuurlijke habitats en populaties van in het wild levende plant- en diersoorten, waarvoor het betreffende gebied is aangewezen.

Het toetsingskader van de Wet natuurbescherming kent de volgende procedurevarianten:

1. Er is zeker geen kans op effecten: geen vergunningplicht;
2. Er een kans op effecten, maar zeker niet significant: vergunningaanvraag via een verstoringstoets/ verslechteringstoets;
3. Er is een kans op significante effecten: vergunningaanvraag via Passende Beoordeling (alternatieventoets + dwingende redenen van groot openbaar belang).

Aangezien significant negatieve effecten als gevolg van de voorgenomen ontwikkelingen niet verwacht worden is de voorliggende voortoets opgesteld in de vorm van een verstoringstoets/verslechteringstoets.

Het referentiekader voor de toetsing wordt gevormd door de instandhoudingsdoelen voor de habitats en soorten waarvoor het Natura 2000-gebied is aangewezen.

2.3 Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland, vroeger de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) genoemd, is het Nederlandse netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. Het netwerk moet natuurgebieden beter verbinden met elkaar en met het omringende agrarisch gebied. In het Natuurnetwerk Nederland liggen:

- bestaande natuurgebieden, waaronder de 20 Nationale Parken;
- gebieden waar nieuwe natuur aangelegd wordt;
- landbouwgebieden, beheerd volgens agrarisch natuurbeheer;
- ruim 6 miljoen hectare grote wateren: meren, rivieren, de kustzone van de Noordzee en de Waddenzee;
- alle Natura 2000-gebieden.

Vanaf 2014 zijn de provincies verantwoordelijk voor de begrenzing en ontwikkeling van dit natuurnetwerk. Tot die tijd was de Rijksoverheid hiervoor verantwoordelijk. In het Natuurpact hebben de provincies met het rijk afgesproken om tot 2027 80.000 hectare natuur in te richten. Het Natuurnetwerk Nederland moet uiteindelijk samen met de natuurgebieden in andere Europese landen het aaneengesloten pan-Europees Ecologisch Netwerk (PEEN) vormen.

2.4 Soortbescherming

De soortbescherming is per 01/01/2017 ook opgenomen in de Wet natuurbescherming. Deze wet omvat ook de bescherming van Habitatrichtlijnsoorten buiten de aangewezen Natura 2000-gebieden. Deze bescherming geldt overal in Nederland, ook in de beschermde gebieden. De soortbescherming kent geen externe werking. Projecten worden getoetst aan de directe invloed op beschermde waarden binnen de grenzen van het projectgebied. Conform deze wet is de initiatiefnemer bij ruimtelijke ingrepen verplicht op de hoogte te zijn van mogelijke voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het projectgebied. Vanuit deze kennis dienen plannen e projecten getoetst te worden aan eventuele strijdigheid met de verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming.

Onder de werking van de soortbescherming vallen circa 930 dier- en plantensoorten. Alle inheemse zoogdieren, vogels, amfibieën, en reptielen zijn beschermd. Tevens hebben een aantal planten, vissen, insecten en ongewervelden een beschermde status. Voor de in het wild voorkomende planten en dieren geldt bovendien de algemene zorgplicht (art. 1.11). Volgens de Wet natuurbescherming mogen beschermde dier- en plantensoorten niet worden gedood, gevangen, opzettelijk worden verontrust of gedood. Voortplanting- of vaste rust of verblijfplaatsen mogen niet opzettelijk worden beschadigd of vernield. Habitatrichtlijnsoorten mogen tevens niet opzettelijk worden verstoord. Beschermde planten mogen niet opzettelijk van hun groeiplaats worden verwijderd of vernield.

De verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming (Wnb) staan vernoemd in onderstaand kader.

Verbodsbepalingen Wet natuurbescherming (Wnb)

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn § 3.1 Wn	Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn § 3.2 Wn	Beschermingsregime andere soorten § 3.3 Wn
Art 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen	Art 3.10 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen
Art 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen	Art 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen	Art 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen
Art 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben	Art 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen	Niet van toepassing
Art 3.1 lid 4 en lid 5 Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort	Art 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren	Niet van toepassing
Niet van toepassing	Art 3.5 lid 5 Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen	Art 3.10 lid 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen

Bron: Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen, Ministerie van Economische Zaken

De werkingssfeer van de Wet natuurbescherming is niet beperkt tot of gerelateerd aan speciaal aangewezen gebieden, maar geeft de beschermde soorten overal in Nederland bescherming.

In o.a. artikelen 3.3, 3.8 en 3.10 van de Wet natuurbescherming worden de ontheffings- en vrijstellingsmogelijkheden weergegeven. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de ontheffing- of vrijstelling (zoals werken met een goedgekeurde gedragscode) hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen in het plangebied.

- Beschermde soorten – met (Provinciale) vrijstelling:

Voor deze soorten geldt een vrijstelling van een of meerdere verbodsbepalingen (zoals bijvoorbeeld het vangen van dieren en/of het vernielen van vaste verblijfplaatsen. Voor deze soorten is derhalve in veel gevallen geen ontheffing nodig. Wel geldt ten aanzien van deze soorten de zorgplicht, die eveneens van de Wet natuurbescherming uitgaat.
Soorten die vallen onder de vrijstelling betreft over het algemeen (en dus per Provincie verschillend) onder andere algemene zoogdiersoorten, zoals algemene muizen- en spitsmuizen, de woelrat, de egel, konijn, ree en vos, algemene amfibiesoorten, waaronder de bruine kikker, gewone pad en kleine watersalamander.

Overige ‘nationaal beschermde’ soorten:
Voor deze soorten geldt voor ruimtelijke ontwikkeling en bestendig beheer een mogelijkheid voor ontheffing, welke aan drie criteria wordt getoetst: er is sprake van een in of bij wet genoemd belang, er is geen alternatief en ‘doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort’. Voor deze soorten is derhalve een ontheffing nodig of kan gewerkt worden met een goedgekeurde gedragscode.

Soorten die vallen onder dit nationale beschermingsregime vallen betreft onder andere algemene zoogdiersoorten, zoals das, boommarter, algemene amfibieën en reptielen alpenwatersalamander, hazelworm, flora als schubvaren en bokkenorchis en vissoorten waaronder de grote modderkruiper. Daarnaast geldt ook voor deze soorten de algemene zorgplicht.

Habitatrichtlijnsoorten:
Voor deze soorten geldt het zwaarste beschermingsregime en is voor ruimtelijke ontwikkeling geen vrijstelling mogelijk van de ontheffingsplicht. Voor deze soorten dient een ontheffing te worden aangevraagd, welke aan drie criteria wordt getoetst: er is sprake van een in of bij wet genoemd belang, er is geen alternatief en ‘doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort’. Wel kan als voldaan wordt aan een in de wet genoemd belang ook bij ruimtelijke ontwikkeling gewerkt worden met een goedgekeurd gedragscode. Daarnaast geldt ook voor deze soorten de algemene zorgplicht. Tot dit beschermingsregime horen o.a. alle vleermuissoorten, de bever, otter, noordse woelmuis, verschillende amfibiesoorten waaronder rugstreeppad en kamsalamander.

Vogelrichtlijnsoorten:
Alle vogels zijn in Nederland gelijk beschermd. Voor deze soorten geldt het zwaarste beschermingsregime en is voor ruimtelijke ontwikkeling ook geen vrijstelling mogelijk van de ontheffingsplicht. Voor deze soorten dient een ontheffing te worden aangevraagd, welke aan drie criteria wordt getoetst: er is sprake van een in of bij wet genoemd belang, er is geen alternatief en ‘doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort’. Wel kan als voldaan wordt aan een in de wet genoemd belang ook bij ruimtelijke ontwikkeling gewerkt worden met een goedgekeurd gedragscode. Daarnaast geldt ook voor deze soorten de algemene zorgplicht.

Zorgplicht
Voor alle in het wild voorkomende plant- en diersoorten, dus ook voor onbeschermde en beschermde soorten die zijn vrijgesteld geldt wel de ook ‘algemene zorgplicht’ (art. 1.11 Wet natuurbescherming). Deze zorgplicht houdt in dat initiatiefnemer passende maatregelen moet nemen om schade aan beschermde gebieden en in het wild voorkomend plant en diersoorten te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het niet verontrusten of verstoren in de kwetsbare perioden zoals de winterslaap, de voortplantingstijd en de periode van afhankelijkheid van de jongen.

De kwetsbare perioden voor de verschillende soortgroepen zijn niet allen gelijk. Als ‘veilige’ periode voor alle groepen geldt in het algemeen de periode van half augustus tot half november, de periode waarin de voortplantingstijd achter de rug is en diersoorten als vleermuizen, overige zoogdieren en amfibieën nog niet in winterslaap zijn. Indien een locatie in die periode bouwrijp wordt gemaakt, kan daarna gedurende het winterseizoen en het daarop volgende voorjaar probleemloos worden gewerkt.

Zo kan bijvoorbeeld vegetatie gedurende het groeiseizoen kort gemaaid worden, zodat er geen vogels gaan broeden en het tegen de winter ook ongeschikt is voor kleine zoogdieren of amfibieën die in winterslaap gaan. Indien tijdens de uitvoering van de werkzaamheden beschermde soorten worden waargenomen dienen maatregelen genomen te worden om schade aan deze individuen zo veel mogelijk te voorkomen (bijvoorbeeld wegvangen en verplaatsen of terreindelen af te zetten en het werk ter plaatse stil te leggen). Ecologische begeleiding kan hierin voorzien.

3. Projectbeschrijving

In dit hoofdstuk wordt de voorgenomen ingreep beschreven.

3.1 Het Project

Bij besluit van 21 april 2016 heeft de gemeenteraad het bestemmingsplan “De Markiezaten” vastgesteld. In dit bestemmingsplan is voor de woonterpen de bestemming ‘Woongebied’ opgenomen (zie figuur 3.1). Per woongebied/woonterp is tevens een maatvoeringsaanduiding opgenomen waarmee momenteel is geregeld dat minimaal 20 wooneenheden per terp zijn te realiseren. De gemeente Bergen op Zoom wil voor drie woonterpen deze maatvoering aanpassen naar een maximum van 10 vrijstaande woningen per woonterp, omdat dit vanuit het oogpunt van stedenbouw en landschap wenselijker is op deze locaties. De huidige mogelijkheid van appartementen op deze drie woonterpen wordt daarom eveneens geschrapt.

Figuur 3.1 Woonterpen Blauwborst, Baardman, Roerdomp en Grutto

De betreffende drie woonterpen hebben de volgende straatnamen: Blauwborst, Roerdomp en Grutto, de woonterp Baardman is niet herzien. De beoogde vrijstaande woningen op Blauwborst, Roerdomp en Grutto zullen als particuliere bouwkavels worden verkocht. In de herziening is daarvoor een richtinggevende verkaveling opgenomen met regels voor de beeldregie. Bij de woonterp Blauwborst is aanvullend een kleine grenscorrectie met Brabants Landschap overeengekomen. De bestemming ter plaatse van de gronden 'Van Brabants Landschap naar gemeente' wijzigt van 'Natuur' naar 'Woongebied'. De bestemming ter plaatse van de gronden 'Van gemeente naar Brabants Landschap' wijzigt van 'Woongebied' naar 'Natuur'. Hiermee wordt de begrenzing van de terp in overeenstemming gebracht met de voorziene inrichting.

3.2 Ligging project

Het plangebied betreft deelgebied ‘Markiezaten’. In Figuur 3.2 is de begrenzing van de 4 woonterpen weergegeven op een actuele luchtfoto. Deelgebied Markiezaten ligt in het zuiden van Bergen op Zoom en is gelegen op de overgang van de Brabantse Wal aan de oostzijde en een beekdal aan de zuidzijde. In het zuidwesten grenst het plangebied aan Natura 2000-gebied Markiezaat. Het plangebied wordt halverwege doorsneden door de Markiezaatsweg en is oostwaarts begrenst door de spoorlijn Bergen op Zoom – Vlissingen.

Figuur 3.2 Visualisatie woonterpen op huidige luchtfoto (2021)

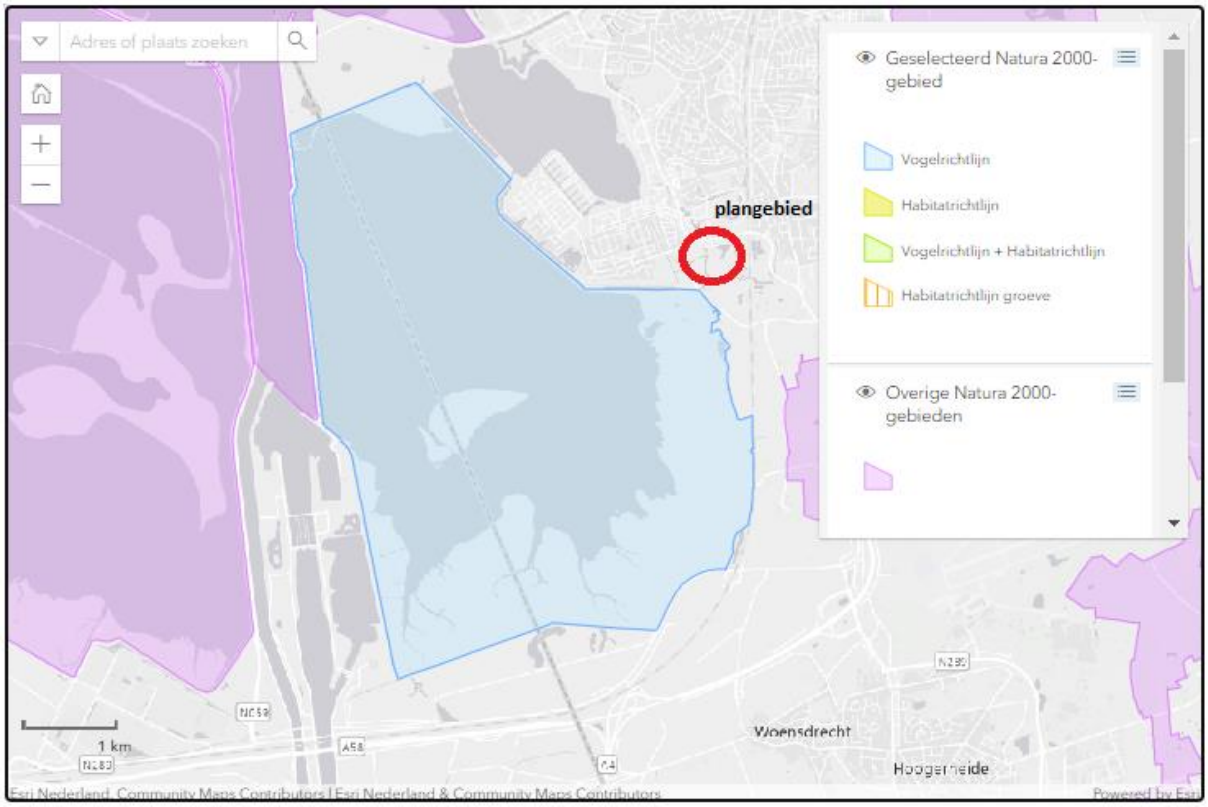
4. Toetsing gebiedsbescherming, Natura-2000

4.1 Aanwijzingsbesluit

Het referentiekader voor de toetsing Natura 2000 wordt gevormd door de instandhoudingsdoelen voor de habitats en soorten waarvoor het Natura 2000-gebied Markiezaat en Brabantse Wal zijn aangewezen. Deze zijn opgenomen in het aanwijzingsbesluit Markiezaat. De instandhoudingsdoelen van Natura 2000 gebied Markiezaat en Brabantse Wal worden beschreven in de volgende paragraaf.

4.2 Markiezaat

Het Markiezaat vindt zijn oorsprong in de Sint-Felixvloed van 1530, die resulteerde in een landschap dat de naam "Verdronken land van het Markiezaat van Bergen op Zoom" kreeg. Nadat het in 1868 van het Kreekrak werd afgesloten, was het onderdeel van het getijdengebied van de Oosterschelde. Door de aanleg van de Markiezaatkade (en de Oesterdam) werd het daarvan in maart 1983 gescheiden. Daarna werd het gebied verder gecompartimenteerd door aanleg van de Bergse Plaat (1984) en de Binnenschelde (1988). Het overgebleven Markiezaatsmeer verzoette geleidelijk in de loop van enkele jaren. Het peil kan op natuurlijke wijze fluctueren. Het gebied bestaat uit voormalige getijdengeulen en -kreken, slikken, schorren en hogere gronden met jonge stuifduintjes. Het Markiezaatsmeer ligt op de natuurlijke overgang van het Holocene getijdenlandschap naar het Pleistocene zandlandschap. Ten gevolge van de grote verscheidenheid aan abiotische factoren heeft zich een groot aantal vegetatietypen kunnen ontwikkelen met een voor het gehele Deltagebied uitzonderlijke soortensamenstelling. Ter plaatse van de overgang tussen de hoger gelegen zandgronden en recente zoute opslibbingen, doen zich kwelverschijnselen voor waardoor een kenmerkende vegetatie is ontstaan met soorten uit meer brakke milieus.

Figuur 4.1. Ligging en begrenzing Natura 2000-gebied Markiezaat ten opzichte van plangebied.

In tabel 4.1 zijn de instandhoudingsdoelen voor de aangewezen soorten en habitats in het Natura 2000-gebied Markiezaat weergegeven.

Tabel 4.1. Instandhoudingsdoelen Natura 2000-gebied Markiezaat.

Broedvogels

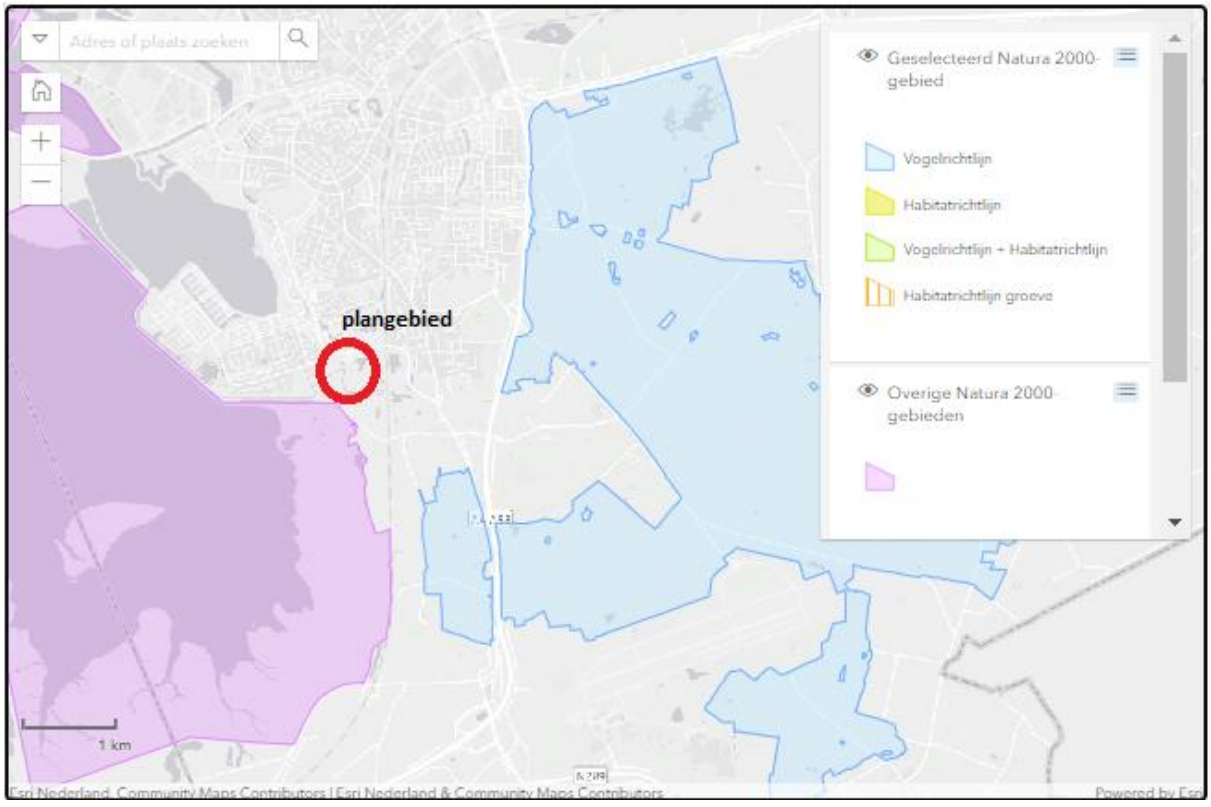
Soort	Status doel	Aantal broedparen	Omvang leefgebied	Kwaliteit leefgebied	Relatieve bijdrage	Kernopgaven
A004 - Dodaars	definitief	30	=	=	C	
A034 - Lepelaar	definitief	20	=	=	C	
A132 - Kluut	definitief	2000*	=	=	C	
A137 - Bontbekplevier	definitief	105*	=	=	C	
A138 - Strandplevier	definitief	220*	=	=	B1	

Niet-broedvogels

Soort	Status doel	Populatie	Populatie waarde	Instandhoudingsdoelstelling	Omvang leefgebied	Kwaliteit leefgebied	Relatieve bijdrage	Kernopgaven
A005 - Fuut	definitief	200	gemiddelde	Foerageergebied	=	=	C	1.12; 4.02
A008 - Geoorde fuut	definitief	50	gemiddelde	Foerageergebied	=	=	B1	1.12
A017 - Aalscholver	definitief	680	maximum	Slaap- en rustplaats	=	=		1.12
A034 - Lepelaar	definitief	50	gemiddelde	Foerageergebied	=	=	B1	1.12
A037 - Kleine zwaan	definitief	30	gemiddelde	Foerageergebied	=	=	C	1.12; 4.01;IV
A043 - Grauwe gans	definitief	510	gemiddelde	Slaap- en rustplaats en foerageergebied	=	=	C	1.12; 4.02
A045 - Brandgans	definitief	130	gemiddelde	Slaap- en rustplaats en foerageergebied	=	=	C	1.12; 4.02
A048 - Bergeend	definitief	250	gemiddelde	Foerageergebied	=	=	C	1.12
A050 - Smient	definitief	1600	gemiddelde	Slaap- en rustplaats en foerageergebied	=	=	C	1.12
A051 - Krakeend	definitief	280	gemiddelde	Foerageergebied	=	=	B1	1.12
A052 - Wintertaling	definitief	700	gemiddelde	Foerageergebied	=	=	B1	1.12
A054 - Pijlstaart	definitief	480	maximum	Slaap- en rustplaats	=	=		1.12
A056 - Slobeend	definitief	150	gemiddelde	Foerageergebied	=	=	C	1.12; 4.02
A125 - Meerkoet	definitief	920	gemiddelde	Foerageergebied	=	=	C	1.12
A132 - Kluut	definitief	140	gemiddelde	Foerageergebied	=	=	C	1.12
A137 - Bontbekplevier	definitief	360	maximum	Slaap- en rustplaats	=	=		1.12
A141 - Zilverplevier	definitief	1300	maximum	Slaap- en rustplaats	=	=		1.12
A143 - Kanoetstrandloper	definitief	1600	maximum	Slaap- en rustplaats	=	=		1.12
A149 - Bonte strandloper	definitief	6400	maximum	Slaap- en rustplaats	=	=		1.12
A161 - Zwarte ruiter	definitief	210	maximum	Slaap- en rustplaats	=	=		1.12

4.3 Brabantse Wal

De Brabantse Wal bestaat uit diverse gebieden die op het grensgebied van het Brabantse hogere zandlandschap en de Zeeuwse kleilandschap van de delta liggen. Het meest westelijke deel van het Kempense Plateau eindigt hier in een hoge steilwand. Loodrecht op deze steilwand bevinden zich enkele beekdalen. Op de Brabantse wal komen meerdere stuifzandgebieden voor, behalve relatief recente stuifduinen betreft het hier ook veel oudere rivierduinen, die zijn ontstaan aan het einde van de laatste ijstijd. De Mattemburgh is een oud landgoed op de overgang van de Brabantse Wal naar de jonge zeeklei van de Oosterschelde. Door de gradiëntrijke ligging is er een grote biologische rijkdom. Op de Woensdrechtse Heide wordt stuifzand, naaldbos en gemengd bos aangetroffen. De Wouwse Plantage is een oud landgoed met gemengde bossen, landbouwgronden, een relict van een zandverstuiving en lange beukenlanen in de vorm van een ster. Zoomland is ontstaan uit vier zeventiende-eeuwse landgoederen. Het landgoed is opgebouwd uit gevarieerde gemengde bossen, wei- en bouwland, heide met eikenstrubben dichtgegroeid stuifzand en moeras. Kortenhoef bestaat uit natuurlijk bos en heidelandschap op voormalig landgoed. Het noordelijke deel van het landgoed Grote Meer bestaat uit licht geaccidenteerde zandgronden met daarop plantages van voornamelijk naaldhout met hier en daar stukjes landbouwgrond en enkele natuurlijke vennen: het Groote Meer, Kleine Meer en het Zwaluwmoer. De zuidelijke helft bestaat uit dennenbos, heide en zandverstuivingen.

Figuur 4.2. Ligging en begrenzing Natura 2000-gebied Brabantse Wal ten opzichte van plangebied

In tabel 4.2 zijn de instandhoudingsdoelen voor de aangewezen soorten en habitats in het Natura 2000-gebied Brabantse Wal weergegeven.

Tabel 4.2. Instandhoudingsdoelen Natura 2000-gebied Brabantse Wal

Habitattypen

Habitattype	Habitatsubtype	Status doel	Oppervlakte	Kwaliteit	Relatieve bijdrage	Kernopgave
H2310 - Stuifzandheiden met struikhei		definitief	>	>	B1	6.08; 6.09
H2330 - Zandverstuivingen		definitief	>	>	C	6.08; 6.09
H3130 - Zwakgebufferde vennen		definitief	>	>	B1	
H3160 - Zure vennen		definitief	=	>	C	
H4010A - Vochtige heiden	hogere zandgronden	definitief	>	>	C	6.09
H4030 - Droge heiden		definitief	>	>	C	6.09
H7150 - Pioniervegetaties met snavelbiezen		ontwerp	=	=	C	
H9120 - Beuken-eikenbossen met hulst		ontwerp	=	>	C	

Habitatrichtlijnsoorten

Soort	Status doel	Populatie	Omvang leefgebied	Kwaliteit leefgebied	Relatieve bijdrage	Kernopgaven
H1166 - Kamsalamander	definitief	>	>	>		
H1831 - Drijvende waterweegbree	definitief	>	>	>	C	

Broedvogels

Soort	Status doel	Aantal broedparen	Omvang leefgebied	Kwaliteit leefgebied	Relatieve bijdrage	Kernopgaven
A004 - Dodaars	definitief	40	=	>	C	
A008 - Geoorde fuut	definitief	40	= (<)	>	B2	
A072 - Wespendief	definitief	13	=	=	B	
A224 - Nachtzwaluw	definitief	80	=	=	B1	6.08
A236 - Zwarte specht	definitief	40	=	=	B1	
A246 - Boomleeuwerik	definitief	100	=	=	B1	

4.4 Voorkomen aangewezen soorten en habitattypen

4.4.1. Ligging

Het plangebied ligt op circa 300 meter van het Natura 2000-gebied het Markiezaat, het plangebied vormt geen onderdeel van het Natura 2000-gebied. Daarnaast ligt het plangebied op circa 1.100 meter van het Natura 2000-gebied Brabantse Wal, waar het eveneens geen onderdeel van vormt.

4.4.2. Habitattypen

Binnen het plangebied komen geen aangewezen habitattypen voor waarvoor het Natura 2000-gebied de Brabantse Wal is aangewezen.

4.4.3. Habitatsoorten en vogels

Het plangebied is gesitueerd naast een grote woonwijk (Bergse Plaat en reeds gerealiseerd deel van de Markiezaten) en is opengesteld voor publiek. Hierdoor is er relatief veel fysieke aanwezigheid van mensen in de vorm van wandelaars maar ook vissers. Het plangebied vormt geen relatie met de habitatsoorten die zijn aangewezen voor de Brabantse Wal. Met een Ravon steeknet is in de voortplantingsperiode gekeken naar de aanwezigheid van kamsalamander en drijvende waterweegbree in de aanwezige wateren, deze zijn beide echter niet aangetroffen. Het plangebied waarbinnen de bouwvlakken zijn gesitueerd heeft ook geen directe relatie met aangewezen vogelsoorten voor Markiezaat en Brabantse Wal. Wel is de aanwezigheid van dodaars vastgesteld in de grote centrale plas (die binnen de plannen gehandhaafd blijft). De dodaars is zowel voor Markiezaat als Brabantse Wal een aangewezen vogelsoort. Andere functies zoals essentieel foerageergebied, slaapplaatsen of hoogwatervluchtplaatsen zijn niet aanwezig voor aangewezen soorten binnen het plangebied.

4.5 Effectbeoordeling

4.5.1 Inleiding

In de effectbepaling van de voorgenomen ingreep op het Natura 2000-gebied Markiezaat en Brabantse Wal zijn alleen mogelijke effecten voorzienbaar tijdens de aanlegfase. Tijdens de exploitatiefase worden geen effecten verwacht. Of deze effecten significant negatief zijn wordt in de volgende paragrafen besproken.

4.5.2 Effecten

De potentiële effecten van in uitvoeringsfase hangen samen met:

- oppervlakteverlies;
- versnippering;
- verontreiniging;

- verdroging;
- verstoring door geluid;
- verstoring door trilling;
- optische verstoring;
- verstoring door mechanische effecten;
- verstoring door licht.

Oppervlakteverlies
Omdat het plangebied ruim buiten de begrenzing ligt van beide Natura 2000-gebieden en er geen sprake is van uitstraling is van de gebruiksfuncties van de woningen op de Natura 2000-gebieden en hun functies voor aangewezen vogels (rust- en foerageerfuncties) is er geen sprake van oppervlakteverlies.

Versnippering
De bouw en exploitatie van de woningen zal niet tot versnippering leiden. De bouwwerkzaamheden zijn maar van korte duur. Er komen voor zover bekend geen aangewezen habitatsoorten en aangewezen vogels in de directe omgeving voor die kunnen worden benadeeld door de voorgenomen ingreep. De Dodaars is wel vastgesteld in de grote waterplas binnen het plangebied, deze blijft echter gehandhaafd. Mogelijk is er sprake van tijdelijke effecten minder optimaal tijdens bouwfase van nabijgelegen bouwvlak, echter zal dit tijdelijk van aard zijn aangezien de soort er nu ook zit terwijl er behoorlijk wat fysieke aanwezigheid van wandelaars is. Er is geen sprake van verstoring door versnippering.

Verontreiniging
Er is geen sprake van significant negatieve effecten door verontreiniging. De ingezette machines en materieel zijn maar kort aanwezig. Bij de aanleg is sprake van tijdelijke uitstoot van stikstof (niet significante bijdrage). Voor de gebruiksfase is er geen uitstoot van stikstof aangezien de woningen zelfvoorzienend zijn wat betreft energie en los van het gas. De woningen zullen emissievrij worden (alles elektrisch) Hierdoor zal er geen aanzienlijke bijdrage van stikstof en CO^2 emissies optreden. Er worden er geen significant negatieve effecten door verontreiniging verwacht.

Verdroging
De bouw van de woningen zal gelet op de onderlinge afstand niet tot verdroging van de habitattypen op de Brabantse Wal leiden, verdroging is daardoor niet aan de orde.

Verstoring door geluid
De habitattypen zijn niet gevoelig voor geluid en er komen geen habitattypen, habitatsoorten of grote aantallen aangewezen vogels binnen en in de directe omgeving voor (voor dodaars zie paragraaf versnippering). Bovendien zal vooral tijdens de bouwfase sprake zijn van piekgeluiden (heien). Tijdens de exploitatiefase van de woningen zal er nauwelijks sprake zijn van piekgeluiden. Er is geen sprake van verstoring door geluid.

Verstoring door trilling
Tijdens de voorgenomen ingreep is sprake van tijdelijk extra trillingen door het transport van materieel en heien palen. De habitattypen zijn niet gevoelig voor trilling en er komen geen aangewezen habitattypen, habitatsoorten en vogels in de directe omgeving voor (voor dodaars zie paragraaf versnippering). Er is geen sprake van significant negatieve effecten door trilling.

Optische verstoring
Tijdens de aanlegfase is er sprake van tijdelijk optische verstoring door personeel van aannemer en aan- en afvoer van materiaal en materieel. De locatie grenst aan een drukke woonwijk en er bevindt zich een wandelroute door het gebied. Aangenomen mag worden dat aanwezige fauna binnen het gebied hierdoor (in ieder geval in enige mate) gewend is aan de fysieke aanwezigheid van de mens. Op de dodaars na komen er geen aangewezen vogels van betekenis voor binnen het plangebied. Mogelijk wordt het plangebied tijdens de bouwfase tijdelijke minder geschikt voor de dodaars maar er zou ook heel goed gewenning kunnen optreden. Er zijn bovendien in de directe omgeving plasjes aanwezig waar de soort naar kan uitwijken. De optische verstoring zal beperkt blijven binnen het plangebied en heeft geen uitstraling richting beide Natura 2000 gebieden. Er is hierdoor geen sprake van significant negatieve effecten door optische verstoring.

Verstoring door mechanische effecten
Tijdens de ingreep zal transport plaatsvinden over bouwwegen. Aangewezen habitatsoorten en vogels komen niet voor op of nabij de transportroutes. Er is geen sprake van significant negatieve effecten door mechanische effecten.

Verstoring door licht
Alhoewel de habitattypen niet gevoelig zijn voor licht en er geen habitatsoorten of grote aantallen aangewezen vogels voorkomen in de directe omgeving dienen lichtbronnen tijdens de aanleg zoveel mogelijk voorkomen te worden. Met name de vogels en vleermuizen (migratie) die gebruik (kunnen) maken van het plangebied en omgeving kunnen hier hinder van ondervinden. Door de werkzaamheden met name tijdens de daglichtperiode uit te voeren en ’s nachts geen onnodige bouwverlichting te voeren vindt geen verstoring plaats. Tijdens de exploitatiefase is er sprake van woningen (laagbouw) en zal er geen sprake zijn van uitstraling van licht op beide Natura 2000-gebieden. Er kan geconcludeerd worden dat er geen sprake is van verstoring door licht op de aangewezen habitattypen en habitatsoorten.

4.6 Cumulatie

In de omgeving van het plangebied zijn geen projecten bekend die opgeteld bij de beperkte effecten die optreden bij de bouw en exploitatie van de woningen leiden tot cumulatie (een optelsom van effecten) en alsnog tot significatie kunnen leiden.

4.7 Conclusie toetsing gebiedsbescherming

De actualisatie van de bescherming van Natura 2000 leidt tot onderstaande conclusies en aanbevelingen:

De bouw en exploitatie van de woningen op de 3 woonterpen heeft geen significante negatieve effecten op het Natura 2000-gebied Markiezaat en Brabantse Wal
Door het toepassen van onderstaande mitigerende maatregelen blijft verstoring nihil.

1. Voor de werkzaamheden vindt een startwerkmeeting (toolboxmeeting) plaats om alle uitvoerenden informatie te geven over het gebied/ deelgebieden, de kwetsbaarheden en de te nemen mitigerende maatregelen;
2. De aan- en afvoer van de materialen gebeurt via de bestaande transportroutes. Voor het goedkeuren van werktransportpaden en bouwvelden laten inspecteren door deskundige (ecoloog) op aanwezigheid van broedgevallen in het voorjaar (periode maart – juli)
3. Op de materiaal/materieel opstelplaatsen wordt een onderafdekking in de vorm van een olieabsorberend doek aangebracht.
4. Afval wordt gescheiden opgeslagen en afgevoerd. Verwaaibaar afval wordt opgeslagen in gesloten containers.
5. Lichtbronnen worden beperkt tot een minimum, tijdens de bouwfase wordt geen s ‘nachts beperkt bouwlicht opgevoerd.

Significant negatieve effecten op Natura 2000-gebieden Markiezaat en Brabantse Wal zijn hiermee op voorhand uitgesloten.

5. Nee, tenzij toets Natuur Netwerk Nederland

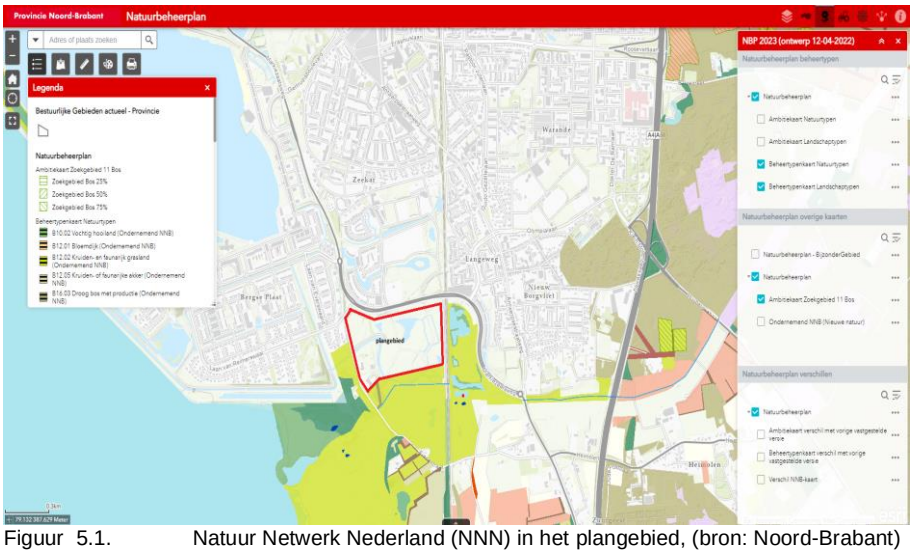
5.1 Natuur Netwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is het Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. Het netwerk moet natuurgebieden beter verbinden met elkaar en met het omringende agrarisch gebied.
De NNN moet uiteindelijk samen met de natuurgebieden in andere Europese landen het aaneengesloten pan-Europees Ecologisch Netwerk (PEEN) vormen. Het ruimtelijke beleid voor het NNN is gericht op behoud en ontwikkeling (spelregels NNN) van de wezenlijke kenmerken en waarden. Binnen het NNN is het Nee-tenzij principe van toepassing, hetgeen inhoudt dat in de EHS ingrepen met een significant effect op de wezenlijke kenmerken en waarden niet zijn toegestaan, tenzij geen reële alternatieven zijn en/of sprake is van redenen van groot openbaar belang.

5.2 Effecten op de Natuur Netwerk Nederland

Het plangebied is niet gelegen in NNN-gebied (zie figuur 5.1).
De toetsvraag is of door de geplande werkzaamheden er een significante aantasting van de kenmerken en natuurwaarden van het NNN plaatsvindt.

Uit de toetsing gebiedsbescherming (zie voorgaand hoofdstuk) blijkt dat er geen significante negatieve effecten te verwachten zijn door de voorgenomen ingreep op de Natura 2000 gebieden Markiezaat en Brabantse Wal (eveneens onderdeel van het NNN). De woonterpen grenzen aan het aangewezen NNN Augustapolder (zie figuur 5.1). Door start bouwwerkzaamheden op te starten ruim voor het actieve groei en bloeiseizoen zullen effecten op het aangrenzende NNN beperkt blijven. Tijdens de bouw zal het NNN mogelijk minder geschikt zijn maar deze aantasting is tijdelijk van aard. Tijdens de exploitatiefase van de woningen en groene inpassing in de vorm van opgaand struweel en bosschage zullen effecten nihil zijn en gewenning optreden. Er zullen hierdoor ook geen significant negatieve effecten optreden door de voorgenomen ingreep op het Natuur Netwerk Nederland.

Figuur 5.1. Natuur Netwerk Nederland (NNN) in het plangebied, (bron: Noord-Brabant)

6. Toetsing Soortbescherming

Om eventuele strijdigheden met de soortbescherming Wet natuurbescherming op te sporen dient er een antwoord te komen op de volgende vragen:

1. Welke wettelijk beschermde soorten komen in het plangebied voor? Welke status hebben deze soorten?
2. Welke invloed heeft de geplande ingreep in het betreffende gebied op de (strikt) beschermde soorten?
3. Door welke maatregelen kunnen negatieve effecten op beschermde soorten worden voorkomen of verzacht?
4. Indien de duurzame staat van instandhouding van strikt beschermde soorten in gevaar komt, welk vervolgtraject dient dan doorlopen te worden?
5. Voor welke beschermde soorten moet een ontheffing aangevraagd worden?

Om bovenstaande vragen te beantwoorden worden de volgende stappen doorlopen.

Stap 1. Verkenning beschikbare gegevens
De eerste werkstap bestaat uit een check op aanwezigheid van beschermde plant- en diersoorten op basis van verspreidingsgegevens van mogelijk voorkomende beschermde plant- en diersoorten (bureaustudie).

Stap 2. Veldbezoeken
Er zijn verkennende veldbezoeken gebracht aan het plangebied en de omgeving in 2021 en 2022. Hierbij is op, basis van de gegevens van de bureaustudie, beoordeeld voor welke soorten het plangebied daadwerkelijk een geschikte habitat biedt en welke soorten er daadwerkelijk voor kunnen komen. De functionaliteit van de bouwblokken voor vleermuizen en kleine marterachtigen is in 2021 nader onderzocht en er is gekeken naar de aanwezigheid van horstbomen voor jaarrond beschermde soorten.

Stap 3. Effectenonderzoek
Op basis van de beschrijving van de voorgenomen ingreep en de verzamelde gegevens van stap 1 en 2 de (mogelijke) effecten (vernietiging, verstoring, versnippering) op de aangetroffen en verwachte beschermde soorten beschreven. Voor de verwachte negatieve effecten op de beschermde soorten worden mitigerende maatregelen voorgesteld.

Stap 4. Aanbevelingen met betrekking tot de aanwezige soorten
Op basis van stap 1 tot en met 3 worden conclusies getrokken met betrekking tot eventuele overtredingen van de verbodsbepalingen zoals genoemd in Wet natuurbescherming, en de te nemen vervolgstappen.

6.1 Bureaustudie

De Augustapolder kent doorgaans een rijke soortenrijkdom aan flora en fauna. Omdat het plangebied grenst aan stedelijk gebied en er wandelpaden doorheen lopen zijn op telmee.nl redelijk wat waarnemingen terug te zien van soorten die voorkomen in het plangebied. De Augustapolder zelf ligt net buiten het Markiezaat.

Een overzicht van beschermde soorten die kunnen voorkomen staan gepresenteerd in tabel 6.1. Deze tabel is aangevuld met de beschermde soorten die zijn waargenomen of ingeschat zijn dat zij voorkomen tijdens het veldbezoek.

6.2 Resultaten veldbezoek

Het plangebied is in 2021 en 2022 verschillende keren in kader van de actualisatie bezocht. Het terrein is onderzocht op de aanwezigheid van groeiplaatsen van hogere planten en beschermde fauna, die volgens de wet Natuurbescherming beschermd zijn. Tevens is een algemene beoordeling gemaakt voor de geschiktheid van het gebied voor overige (niet aangetroffen) beschermde soorten. In figuur 6.1 t/m 6.7

Figuur 6.1. Impressie plangebied

Figuur 6.2. Impressie plangebied

Figuur 6.3. Impressie plangebied

Figuur 6.4. Impressie plangebied

Figuur 6.5. Impressie plangebied

Figuur 6.6. Impressie plangebied

Figuur 6.7. Impressie plangebied

6.3 Biotopen en soorten

Het plangebied zelf bestaat voornamelijk uit ruw gras met opgaande beplanting (aangeplant bosplantsoen) en spontane houtopschot van voornamelijk wilgen met watergangen en waterpartijen waar zich rietkragen hebben ontwikkeld.

6.4 Waargenomen en te verwachten soorten

Op basis van de gegevens van de bureaustudie en de vastgestelde biotopen is een overzicht gemaakt van de beschermde soorten die in het plangebied worden verwacht of daadwerkelijk zijn waargenomen tijdens de veldbezoeken.

Tabel 6.1: Te verwachten en waargenomen (vetgedrukte) soorten in het plangebied na veldbezoek
Let op lijst vogels is niet uitputtend.

Soort		
Nederlandse naam	**Wet natuurbescherming, beschermingsregime**	**Provinciale verordening**
Zoogdieren		
Haas	Overige Soorten	Gedeeltelijke vrijstelling
Konijn	Overige Soorten	Gedeeltelijke vrijstelling
Egel	Overige Soorten	Gedeeltelijke vrijstelling
Bunzing	Overige Soorten	
Wezel	Overige Soorten	
Hermelijn	Overige Soorten	
Vos	Overige Soorten	Gedeeltelijke vrijstelling
Ree	Overige Soorten	Gedeeltelijke vrijstelling
Watervleermuis	Habitatrichtlijn	
Franjestaart	Habitatrichtlijn	
Gewone dwergvleermuis	Habitatrichtlijn	
Ruige dwergvleermuis	Habitatrichtlijn	
Grootoorvleermuis spec.	Habitatrichtlijn	
Rosse vleermuis	Habitatrichtlijn	
Laatvlieger	Habitatrichtlijn	
Dwergmuis	Overige Soorten	Gedeeltelijke vrijstelling
Aardmuis	Overige Soorten	Gedeeltelijke vrijstelling
Veldmuis	Overige Soorten	Gedeeltelijke vrijstelling
Bosmuis	Overige Soorten	Gedeeltelijke vrijstelling
Huisspitsmuis	Overige Soorten	Gedeeltelijke vrijstelling
Dwergspitsmuis	Overige Soorten	Gedeeltelijke vrijstelling
Vogels		
Buizerd	Vogelrichtlijn, JBN	
Havik	Vogelrichtlijn, JBN	
Ransuil	Vogelrichtlijn, JBN	
Meerkoet	Vogelrichtlijn	
Merel	Vogelrichtlijn	
Dodaars	Vogelrichtlijn	
Rietgors	Vogelrichtlijn	
Rietzanger	Vogelrichtlijn	
graspieper	Vogelrichtlijn	
Grauwe gans	Vogelrichtlijn	
Canadese gans		
Wilde eend	Vogelrichtlijn	
Koekkoek	Vogelrichtlijn	
Zwartkop	Vogelrichtlijn	
Vink	Vogelrichtlijn	
Fitis	Vogelrichtlijn	
Tjiftjaf	Vogelrichtlijn	
Koolmees	Vogelrichtlijn	
Pimpelmees	Vogelrichtlijn	
Ekster	Vogelrichtlijn	
Zwarte kraai	Vogelrichtlijn	
Houtduif	Vogelrichtlijn	
blauwborst	Vogelrichtlijn	
Kleine karekiet	Vogelrichtlijn	
Bosrietzanger	Vogelrichtlijn	
Turkse tortel	Vogelrichtlijn	
Zanglijster	Vogelrichtlijn	
Scholekster	Vogelrichtlijn	
Amfibieën en reptielen		
Kleine watersalamander	Overige soorten	Gedeeltelijke vrijstelling
Bastaard kikker	Overige soorten	Gedeeltelijke vrijstelling
Bruine kikker	Overige soorten	Gedeeltelijke vrijstelling
Gewone pad	Overige soorten	Gedeeltelijke vrijstelling

Toelichting tabel
Voor toelichting op beschermingsregime van de Wet natuurbescherming wordt verwezen naar de toelichting in bijlage 1

6.5 Toetsing project aan de soortbescherming Wnb

6.5.1 Vogels

Vogels worden verstoord door zowel bewegingen als geluid, maar niet elke vogel is even gevoelig. Daarnaast is het van belang in welke periode van het jaar een vogelsoort wordt verstoort. In het algemeen geldt dat regelmatige verstoring tijdens het broeden tot gevolg heeft dat het broedsel in de steek wordt gelaten door een gevoel van onveiligheid. Voor soorten die slechts één broedsel per jaar produceren betekent dit een verloren jaar. Voor vogels die meerdere broedsels per jaar produceren zijn de gevolgen veel minder desastreus. Die soorten kunnen dan een nieuwe broedplek zoeken en opnieuw eieren leggen en uit broeden. Indien de werkzaamheden worden uitgevoerd in de (indicatieve) periode 1 maart – 31 augustus, dan kunnen daarbij veelal broedende vogels verstoord. Alle broedvogels zijn beschermd gedurende de voortplantingsperiode. Het is niet mogelijk om een ontheffing te verkrijgen voor het verstoren en verjagen van broedende vogels. Als er broedende vogels aanwezig zijn moeten de werkzaamheden worden uitgesteld tot het moment dat de jonge vogels uitvliegen. Omdat de werkzaamheden buiten de algemeen aangenomen broedperiode zijn voorzien wordt eventuele verstoring en verjagen van broedende vogels tot een minimum beperkt.

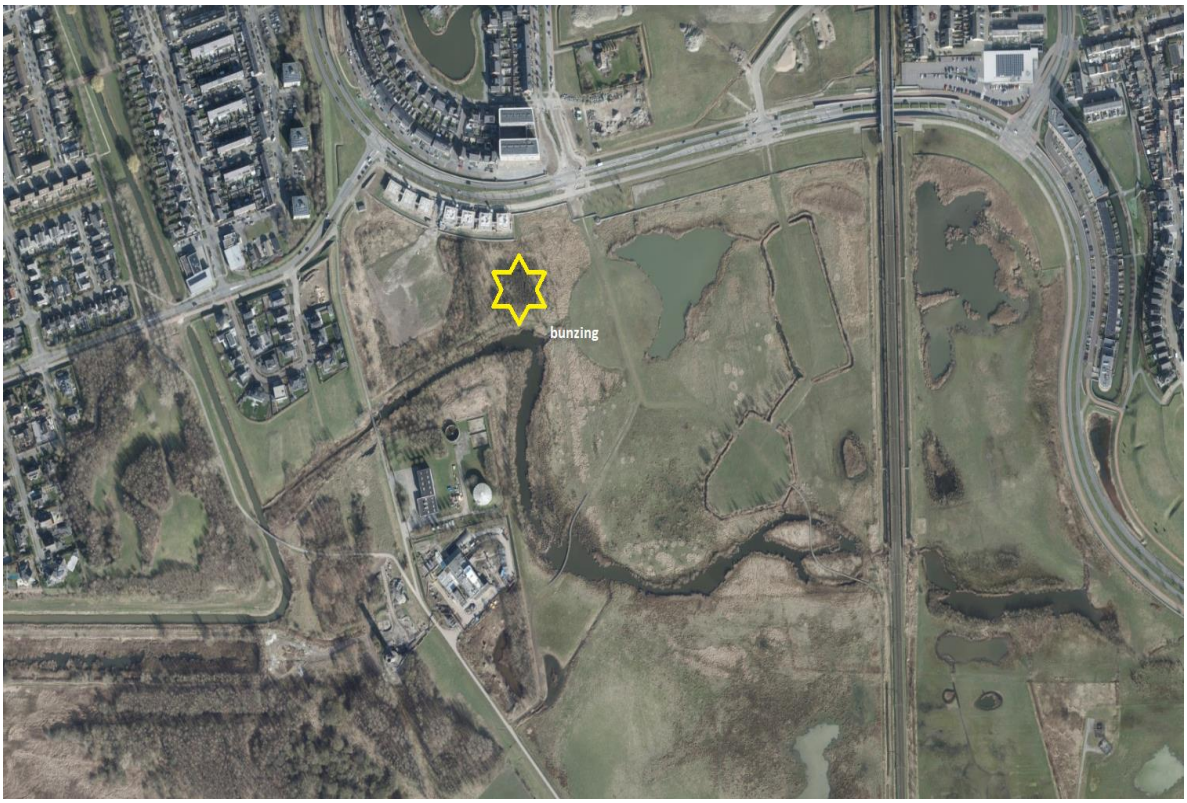
Door voorafgaand het actieve vogelbroedseizoen (buiten periode 1 maart t/m 1 augustus) de werkterreinen vrij van vegetatie te maken en ruim voor het broedseizoen beginnen met de bouwactiviteiten kunnen effecten op broedvogels worden voorkomen. Aanvullend moeten bouwvelden mogelijk maatregelen getroffen worden om het broedvrij te houden worden om vestiging van pionierssoorten te voorkomen zoals kleine plevier, scholekster en oeverzwaluw. Een ecologisch werkprotocol kan hierin voorzien.

Jaarrond beschermde vogelnesten zijn niet aangetroffen binnen het plangebied.

De gunstige staat van instandhouding van de voorkomende broedvogels is niet in het Geding, mits de voorgestelde mitigerende maatregelen worden nageleefd.

6.5.2 Zoogdieren

Tijdens de werkzaamheden kunnen (kleine) zoogdieren worden verstoord en hun vaste verblijfplaatsen vernielt. Onder (kleine) zoogdieren in het plangebied vallen: muizen, egel, konijn, vos, bunzing, hermelijn en wezel. Omdat kleine marterachtigen in Brabant zwaarder beschermd zijn, zijn in het voorjaar van 2021 twee cameravallen (1 standalone) en 1 marterbox geplaatst gedurende 8 weken in de periode mei – juli. Tijdens dit cameravalonderzoek naar kleine marterachtigen is alleen bunzing aangetroffen binnen het plangebied. Deze is vastgesteld in het bosje achter 1 van de te realiseren woonterpen (zie figuur 6.8).

Figuur 6.8. Locatie waargenomen bunzing

Dat bosje blijft gehandhaafd binnen de huidige plannen zodat er geen sprake is van verlies leefgebied van de bunzing. Ter plaatse van de bouwvelden zijn geen elementen aangetroffen die wijzen op verblijfplaatsen van bunzingen. Mogelijk jaagt de bunzing wel wijd en verspreid in het gebied. Bunzingen staan erom bekend dat zij zich over grotere afstanden verplaatsen binnen hun leefgebied. Doordat er voldoende alternatief foerageergebied beschikbaar blijft voor de bunzing is er geen sprake effecten op de bunzing. Aanbeveling is wel om in de aanwezige houtopstanden enkele marterverblijfplaatsen te creëren in de vorm van takkenrillen. Deze kunnen eenvoudig in stand worden gehouden door bij toekomstig snoeiwerk niet al het vrijgekomen materiaal af te voeren maar juist op rillen te verwerken.

De gunstige staat van instandhouding van de voorkomende zoogdiersoorten is niet in het geding, door de inpassing van de woonterpen blijft voldoende leefgebied onaangetast.

6.5.3 Amfibieën

Schade aan de amfibieën vindt met name plaats als er werkzaamheden in het aquatisch milieu in het voortplantingsseizoen uitgevoerd worden (maart tot en met augustus). In deze periode zijn zowel de volwassen dieren als larven aanwezig in het water. Of in de winterperiode wanneer amfibieën zijn ingegraven voor overwintering.
Voor de voorgenomen ingrepen wordt geen voortplantingswater of winterhabitat aangetast. De woonterpen bestaan uit niet vergraafbare klei met grazige vegetatie zonder opgaande begroeiing. Bovendien zijn tijdens het veldonderzoek (bemonstering met Ravon steeknet) alleen algemeen voorkomende amfibieën aangetroffen waarvoor een vrijstelling geldt van de verbodsbepalingen voor ruimtelijke ingrepen. Wel dient de zorgplicht te worden nageleefd door dieren een vluchtroute te bieden bij werkzaamheden.

De gunstige staat van de voorkomende amfibieën zal niet worden aangetast als gevolg van de voorgenomen ingreep.

6.5.4 Reptielen

Op basis van verspreidingsatlassen kan de aanwezigheid van beschermde reptielen op voorhand worden uitgesloten. Tijdens de aanvullende veldbezoeken in 2021/2022 zijn eveneens geen reptielen aangetroffen.

De gunstige staat van instandhouding van de voorkomende reptielen is niet in het geding.

6.5.5 Planten

In het plangebied van de ingreep zijn geen beschermde planten waargenomen. Tijdens de veldbezoeken in het voorjaar van 2021 en 2022 is hier nauwlettend naar gekeken op de te ontwikkelen woonterpen. Planten als riet, heelblaadjes, akkersdistels en grassen domineren.

De gunstige staat van instandhouding van de voorkomende planten is niet in het geding.

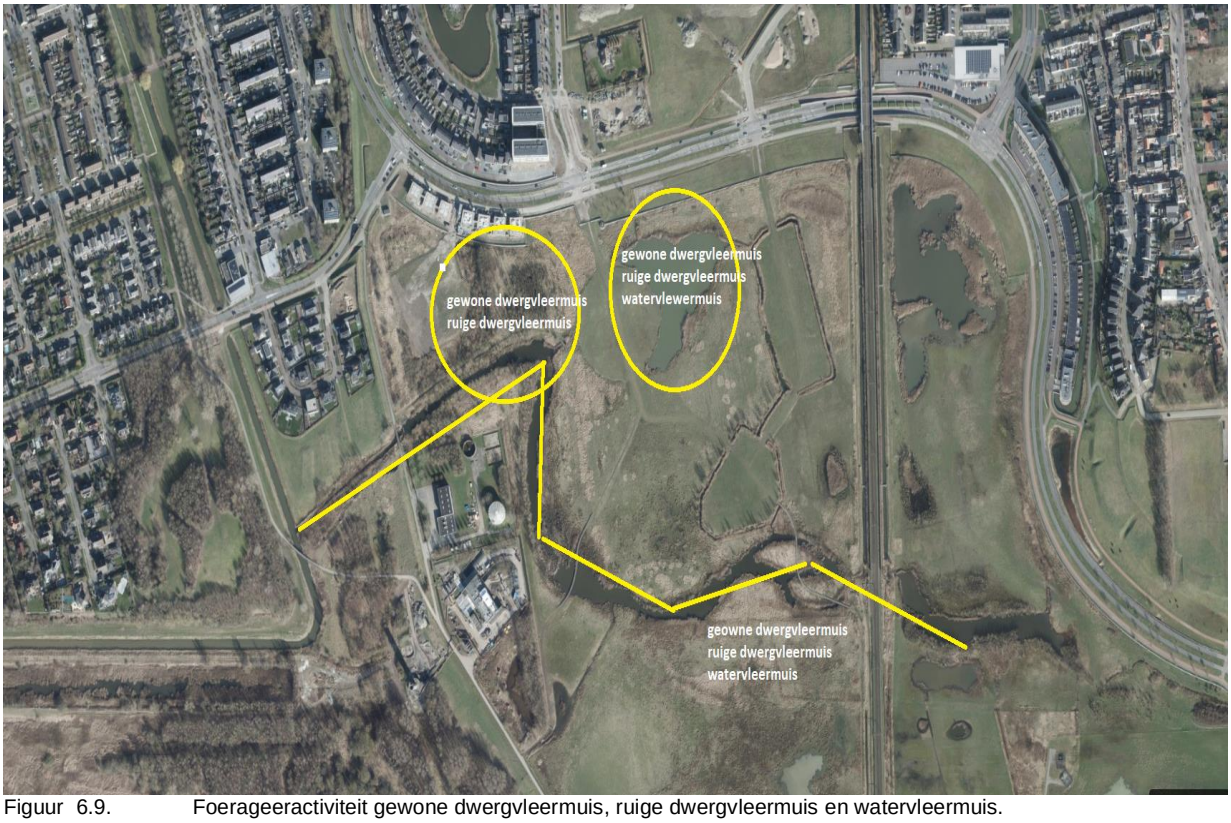
6.5.6 Vleermuizen

Hoewel vleermuizen ook zoogdieren zijn worden deze vanwege de bijzonderheden en beschermingsstatus separaat behandeld. Binnen het plangebied zijn geen kraamkolonies, zomerverblijven, paarverblijven, of winterverblijven bekend. Bebouwing ontbreekt en bomen zijn nog te jong om geschikte functies voor vleermuizen te hebben (ontbreken kieren, gaten spleten en holtes). Tijdens het uitgevoerde vleermuisonderzoek is het plangebied 3 keer in het voorjaar en 2 keer in het najaar van 2021 bezocht (zie tabel 6.2). Hierbij zijn 5 verschillende vleermuissoorten aangetroffen die hieronder worden besproken.

Tabel 6.2: Bezoekrooster vleermuisonderzoek

Datum	Tijd	Weersomstandigheden
23-5-2021	21.00 – 00.30	Licht bewolkt, windkracht 3, 21 graden Celsius
4-6-2021	21.00 – 00.00	Licht bewolkt, windkracht 3, 20 graden Celsius
29-6-2021	02.30 – 07.00	Licht bewolkt, windkracht 3, 14 graden Celsius
24-8-2021	22.30 – 01.00	Geheel bewolkt, windkracht 2, 18 graden Celsius
22-9-2021	20.00 – 23.15	Zwaar bewolkt, windkracht 3, 18 graden Celsius

Gewone dwergvleermuis
Deze vleermuis is tijdens alle bezoeken foeragerend waargenomen binnen het plangebied met enkele individuen. Er werd vooral gefoerageerd langs en boven het bosje bij 1 van de woonterpen en de aanwezige watergangen/waterpartijen in het gebied. Deze elementen blijven behouden bij de voorgenomen ingreep. Gewone dwergvleermuizen foerageren vaak in urbane omgevingen en hebben hun verblijfplaatsen doorgaans in woonhuizen/flats. Waargenomen dieren waren gelet op de vliegbewegingen voornamelijk afkomstig van de Bergse Plaat, hier zijn verblijfplaatsen aanwezig in bebouwing.

Figuur 6.9. Foerageeractiviteit gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en watervleermuis.

Ruige dwergvleermuis
De ruige dwergvleermuis is incidenteel waargenomen tijden het laatste voorjaarsbezoek en de twee najaarsbezoeken. Deze soort gebruikt Nederland vooral in het paarseizoen en tijdens de gestuwde najaarsmigratie in augustus – september. Foeragerende dieren zijn waargenomen bij de te behouden waterplas (zie ook figuur 6.9).

Watervleermuis
Deze soort is tijdens de voorjaarsbezoeken (2x keer) en najaarsbezoeken (1 keer) waargenomen boven de te behouden waterplas. Hier foerageert de soort in kleine aantallen 1-3 exemplaren vlak boven het wateroppervlak. Gelet op de lage aantallen en waterpartijen elders in de Augustapolder en Markiezaat vormt het plangebied geen essentieel foerageergebied maar is de soort wel regelmatig aanwezig. Deze lichtmijdende soort gebruikt de watergang aan de zuidzijde van het plangebied als vliegroute (zie ook figuur 6.9).

Om verstoring van watervleermuizen te voorkomen moet de waterplas behouden blijven en uitstraling van licht op de plas worden beperkt. Ook dient de watergang in het zuiden van het plangebied niet actief aangelicht te worden. Hiermee blijven functies voor watervleermuizen behouden en is er geen sprake van overtreding van verbodsbepalingen.

Laatvlieger
Laatvliegers zijn op grotere hoogte overvliegend waargenomen over het plangebied tussen woongebied Bergen op Zoom en de bosgebieden van de Brabantse Wal. Er zijn geen foeragerende laatvliegers waargenomen die een binding hadden met het plangebied.

Rosse vleermuis
De rosse vleermuis is evenals de laatvlieger alleen op grotere hoogte overvliegend waargenomen over het plangebied tussen de Bergse Plaat en de Brabantse Wal. Er zijn geen foeragerende rosse vleermuizen waargenomen die een binding hadden met het plangebied.

Doordat de komst van de woonterpen komt er meer verlichting in het gebied. Door te voorkomen dat verlichting tijdens de bouw van de woningen uitstraalt op de opgaande begroeiing, waterpartij en de watergang in het zuiden van plangebied worden er geen verbodsbepalingen overtreden en blijven foerageerfuncties behouden. Tijdens de exploitatiefase van de woningen en bijbehorende infra moet goed gekeken worden naar de verlichtingsarmatuur waarbij uitstraling van licht op voor vleermuizen belangrijke elementen zo veel mogelijk wordt beperkt. Door de natuurinclusiviteit te stimuleren door bijvoorbeeld ingebouwde vleermuiskasten in de te realiseren woningbouw of enkele vleermuispalen in het gebied te plaatsen (zie figuur 6.10) kunnen de kansen voor vleermuizen ook worden vergroot.

Figuur 6.10. Vleermuispaal geschikt voor diverse soorten

De gunstige staat van instandhouding van de potentieel in de omgeving van het plangebied verblijvende vleermuizen zal niet worden aangetast, als bestaande opgaande begroeiing en water behouden blijft en niet wordt aangelicht.

6.5.7 Overig beschermde soorten

Doordat de ingrepen zich beperken tot de 4 woonterpen met weinig diversiteit zullen er geen effecten te verwachten zijn op andere beschermde soorten, zoals dagvlinders, libellen en andere ongewervelden.

6.6 Mitigerende maatregelen

Ter voorkoming van overtreding van verbodsbepalingen tijdens de uitvoering zoals verstoring en doding van dieren, volgen hier een aantal mitigerende maatregelen.

Deze maatregelen bestaan uit:

- Werkzaamheden uitvoeren buiten het kwetsbare broed- en voortplantingsseizoen (niet in de periode 1-3 tot 31-7. Indien dit niet mogelijk is de werkzaamheden ruim voor het broedseizoen opstarten en tijdens het broedseizoen monitoren door ecologisch deskundige[1] en eventuele nesten markeren/ afzetten en voorzien van een beschermingszone.
- Bij grondwerk is de vestiging van oeverzwaluwen zeer hoog, voorkom zandtaluds die steiler zijn van 1 op 1 meter of voorzie deze van zeil of geotextiel.
- Aanbrengen takkenrillen in bosjes om functionaliteit leefgebied bunzing te stimuleren.
- Het aanwezige groen en water mag niet worden aangetast of actief aangelicht met kunstlicht om verstoring van foeragerende vleermuizen te voorkomen.

1) De vereisten van een ecologisch deskundige is door RVO vastgelegd en te raadplegen op: https://www.rvo.nl/onderwerpen/agrarisch-ondernemen/beschermde-planten-dieren-en-natuur/ruimtelijke-ingrepen/ontheffing-vrijstelling/ecologisch-deskundige

6.7 Conclusies en aanbevelingen

Kort samengevat is het resultaat van ten aanzien van de soortbescherming Wnb:

1. Binnen het plangebied komen veel broedvogels voor, vogels met een jaarrond beschermd nest ontbreken. Om verstoring van broedvogels te voorkomen moeten de werkzaamheden op de bouwvelden ruimschoots voor het kritische vogelbroedseizoen worden opgestart (voor 1 maart) en vooraf moeten de bouwvelden na ecologische vrijgave vrij van vegetatie worden gemaakt.

2. Bestaande opgaande beplanting vormt geschikt leefgebied voor bunzing, deze dient te worden behouden, vaste verblijfplaatsen zijn niet waargenomen. Door de komst van de woonterpen blijft er voldoende leefgebied over voor de bunzing zodat het leefgebied niet verder wordt aangetast. Geadviseerd wordt om het leefgebied van bunzing te optimaliseren door het aanbrengen van enkele takkenrillen die functioneel zijn voor bunzing (zie leidraad kleine marterachtigen van de Provincie Noord-Brabant).

3. De opgaande beplanting en waterpartijen binnen het plangebied worden gebruikt door kleine aantallen vleermuizen als foerageergebied en vliegroute. Deze dienen behouden te blijven en niet aangetast te worden. Uitstraling van lichtbronnen op deze beplanting en waterpartijen moet worden beperkt. Geadviseerd wordt om meer natuurinclusiviteit te stimuleren door plaatsen van vleermuispalen en/of stimuleren van inbouwkasten bij de nog te realiseren woonhuizen.

Volledigheid inventarisatie
De inventarisatie is een uiteraard een steekproef. Het is dan ook mogelijk dat soorten en functies niet waargenomen zijn, terwijl dat ze (op een ander tijdstip) wel aanwezig zijn. Dit is echter acceptabel, de wet Natuurbescherming vraagt een initiatiefnemer om alles te doen wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden. Met de gekozen methode en inspanning is dan ook voldoende invulling gegeven aan de zorgplicht. Wat betreft het vooronderzoek heeft de initiatiefnemer dan ook gedaan wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden. Het voorafgaand aan de werkzaamheden controleren van het werkterrein blijft altijd noodzakelijk en valt onder de algemene zorgplicht van de Wet natuurbescherming.

7. Literatuur

Dietz, C. Kiefer, A. Veldgids Vleermuizen van Europa, 2017 KNNV uitgeverij, Zeist

Dietz, C., O. von Helversen & D. Nill, 2011. Vleermuizen van Europa en Noord-West Afrika. Tirion Natuur, Utrecht.

Clements, A., 2016. Aanvullend onderzoek Actualisatie bestemmingsplan Markiezaten. In het kader van de Natuurwetgeving. Rapport RA16017-02, Regelink Ecologie & Landschap, Mheer.

Korsten, E., 2012. Vleermuiskasten, Overzicht van toepassing, gebruik en succesfactoren. Bureau Waardenburg, Zoogdiervereniging.

Limpens, H., K. Mostert & W. Bongers, 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen – onderzoek naar verspreiding en ecologie. Stichting Uitgeverij van de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.

Plannen gemeente Bergen op Zoom

De Markiezaten, 1e herziening: Toelichting (tercera-ro.nl)

Websites
http://minez.nederlandsesoorten.nl/content/gewone-dwergvleermuis-pipistrellus-pipistrellus
www.vleermuis.net
www.vleermuiskast.nl
www.vleermuizenindestad.nl
www.brabant.nl